

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

De Sanctuaru[m] reliquiarum adoratione, & cultu. punct. 6

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

Sanctos tetigerunt adoranda sint eadem adoratione, qua eorum imagines adorantur? Affirmative respondeo cum D. Thom. communiter recepto. 3. part. quaest. 25. art. 4. Azor. 1. p. lib. 9. c. 5. q. 9. Valquez de ador. lib. 3. disp. 1. cap. 2. Ratio est manifestata; quia sicut imaginem ratione representationis cum prototypo coniungimus, & ob eandem causam in illa prototypum adoramus, ipsique reverentiam exhibemus, sic rebus quibuslibet inanimatis, quae Christum, & Sanctos tetigerunt ratione contactus, reverentia, & honor exhiberi potest.

9 Dices, si hoc verum est, etiam asinum, quae Christum portavit adorandum esse si videret, item manus impiorum flagellantium, & percutientium Christum. Respondeo negando consequentiam, & primo de asina id non decet; quia videretis asinam ob aliquam excellentiam illius honorare. De manibus autem impiorum, id est, omnino negandum; quia non religiosae, sed impiae, nefariae, contumeliosae Christi Dominum tetigerunt; ac proinde non adorandas, sed potius execrandas sunt. Secus vero dicendum est de instrumentis mortuis, & separatis. Item si manus illas impiae coleres, indicares irrationales, & vulnera ab illis Christo facta tibi placeret.

8 Quatio, inquires, an quilibet Crux, & quilibet instrumenta, quae ad representanda Christi instrumenta efformantur, digna sunt adoratione; Respondeo sub hac ratione praecise digna non esse; quia illud est dignum veneratione, & cultu, quod coniungitur cum re animata, & rationali cultu, & veneratione digna. At haec instrumenta secundum hanc rationem non coniunguntur cum Christo, sed cum eius passionis instrumentis inanimatis, quibus nullus per se cultus debetur. Ergo sic cum D. Thom. 3. p. q. 25. art. 4. tradit Azor. 1. p. lib. 9. c. 6. q. 9. Bonac. disp. 3. de ador. q. 1. p. 3. n. 8. Aduecto tamen supra haec instrumenta efformari ad representandam Christi passionem, & tunc veneratione digna sunt; quia sunt imagines Christi pro nobis passificae. Suarez 3. p. q. 25. disp. 56. sect. 2. & Bonac. supra. Est tamen inter Crucem, & reliqua instrumenta haec differentia, ut dixit D. Thom. supra relatus, quod Crux semper assumitur non solum ad representandam Crucem, in qua Christus pendit, sed etiam ad representandum ipsum ibidem pendentem. Alia autem instrumenta ratio ad representandum Christum passum assumuntur; ac proinde cuiusque Crucis semper latitiae honor debetur, secus aliis instrumentis Azor. 1. p. lib. 9. cap. 6. q. 2.

9 Quatio inquires, qua poena afficiendi sunt, qui imagines contemnant, irident, aut male tractant? Respondeo nullam in iure statutam esse; arbitrari tamen poterit poenam iudex pro qualitate delicti, iuxta text. in c. si Canonici, v. ult. iuncta gloss. penult. de officio ordinarij in 6. Flagellis, vel exilio, vel amputatione manus: sic Doctores statim referendū si iniuria publica sit, & nimis scandalosa, poterit reus poena mortis puniri: sic ex Angelo, in Lex. Senatus consulto, ff. ad l. Cornel. de Sycariis, affirmat Menochius lib. 2. de arbit. casu 376. an 3. Farinac. 2. part. Praxis quaest. 20. a num. 68. Azor. 1. p. lib. 9. c. 7. quaest. 4. & alij apud ipsos. Hoc delictum est mixti fori, poterit iudex Ecclesiasticus, & secularis ad praevencionem cognoscere. Quia delinquens aduersus religionem omnibus iniuriosus existit, iuxta l. Manichaeos, C. de Haereticis. Item censores fidei possunt in eum tanquam de haeresi vehementer suspectum animaduertere, ut bene tradit Simanch. de Carbolis. instit. tit. 33. num. 17. Azor. dicta quaest. 4. Farinac. de haeresi quaest. 178. n. 53.

PUNCTVM V.

An licitum sit templa, & altaria in honorem Sanctorum erigere, vota illis fundere, festa statuere?

- 1 Altaria, & templa in honorem Sanctorum dicantur.
- 2 Dies festi Sanctis dicantur.
- 3 Vota Sanctis fundimus.

1 Azor. 1. p. lib. 9. c. 10. quaest. 8. probat optime à principio nascentis Ecclesiae templa, & altaria Deo dicantur, in Sanctorum tamen honorem, & venerationem, cedit enim in magnum Sanctorum honorem, si ob eorum respectum, templa, & altaria erigas Deo, ibique Deo sacrificia offeras. Quapropter ratione huius respectus dicitur templum Sanctis esse dedicatum. Non quia in ipso templo, & altari sacrificium Sanctis fit offerendum, cum soli Deo sacrificari possit; sed quia in memoriam, & recordationem Sanctorum, & in eorum honorem Deo sacrificandum fit. Item dicantur templa Sanctis tum ad ferendas eorum reliquias, tum ut gratiores sint nostrae preces ibi factae, tum ut facilius ibidem exaudiantur. Tum et suis precibus, & meritis, quae illo in loco specialiter reuocant nos prodeant, & defendant.

2 Item dies festos Sanctis dicamus. Tum ut eos honoramus. Tum ut eorum virtutes, & gesta celebremus, tum ut facilius eorum patrocinium consequamur. Deinde vigilias habemus, & institimus in eorum honorem ob eandem rationem; cupimus enim eorum meritis, & vigilias nostras vigilias Deo acceptas fieri.

3 Vota deinde Sanctis fundimus, non quia ipsis directae fiant, sed quia sunt Deo in Sanctorum honorem, quos cupimus, tum testes habere nostrae promissionis, & obligationis, tum patronos, qui nobis impetrent gratiam ad promissa exequenda. Cum vero votum est de materia, quae specialiter cedit in honorem Sancti, ut si Beatae Virgini, Petro, Francisco, Ignatio promittas calicem, vestem, vel quid aliud, tunc respectu Sancti est honoraria promissio ad duliam pertinet; respectu vero Dei est votum, quia vovet Deo promissionem Sanctis factam executuram. Sic Lessius lib. 2. c. 40. dub. 5. n. 27.

PUNCTVM VI.

De Sanctarum Reliquiarum adoratione, & cultu.

- 1 Sanctarum reliquias, & quae illos tetigerunt adoranda sunt.
- 2 Eadem adoratio ipsis datur, quae adoratur personis.
- 3 Debes tamen esse moraliter certus persona adoratur reliquias esse.
- 4 Si publico cultu veneranda sint reliquias, qualiter tibi debent esse proposita.
- 5 Mollus, quem servare debet Episcopus in reliquiarum approbatione.
- 6 Extra diocesim potest fieri haec approbatio.
- 7 Si alio transferantur non indigent approbatione.
- 8 Corpus adorari potest uno in loco ex Episcopi approbatione, tamen si dicatur alibi esse.
- 9 Cuiuslibet licet Sanctas reliquias secum portare.
- 10 Peccatum commissum deserendo reliquias, non habet speciem necessarium in confessione manifestandam, quamvis aliqui contrarium tenent.
- 11 Licitum tibi est crucem variis reliquiis non approbatis ab Episcopo ornatam populo adorandam proponere.
- 12 Sicut reliquiis approbatus miscetur non approbatus, non licet tibi eas populo adorandas proponere.
- 13 Virgines causa debet esse, ut reliquias antiquae ex capsulis extrahantur.
- 14 Ex uno loco in alium possunt Sanctae reliquiae transferri, servatis tamen aliquibus conditionibus.
- 15 Si pie, & religiose laicus reliquias tangat, non peccat.
- 16 Licitum, & sanctissimum est ad imagines, & sepulchra Sanctorum cereos accendere.
- 17 Pecuniam dare potes non ob videndas reliquias, sed ne illas videres, & habere impediaris.
- 18 Non est prohibitum ostendere reliquias intentione, ut elemosyna augeantur.
- 19 Accipiens reliquias ab alio possessas illo invito furtum, & sacrilegium committit.
- 20 Excipe nisi ab infidelibus possideantur, vel autoritate praefati, quibus illarum custodia commissus est, fiat.
- 21 Nulla poena ipso iure imposta est furtivis sacras reliquias. Excipe constitutionem Greg. de hac re.
- 22 Cereos agnos debes pedes, & religiose venerari.
- 23 Sub poena excommunicationis prohibitum est hos agnos pingere, & illuminare, & plura vendere, quam venderentur seclusa consecratione, & expensis in illorum asportatione.
- 24 Clerici in minoribus eos tangere possunt, laici si absque necessitate tangant; non videntur culpam mortalem committere.
- 25 Manente consecratione vestes, & vasa sacra vsibus profanis accommodare graue est peccatum, perdita consecratione, esto excusetur à peccato, indecens tamen est.
- 26 Vestes, vasa profana vsibus sacris applicari possunt, & quae ratione.

1 Nemini Catholicorum est dubium Sanctorum reliquias, siue partes ipsorum fuerint, ut carnes, ossa, dentes, capilli, vngues, cineres, siue res aliae, quae ipsos in vita, vel post mortem tetigerint, ad ipsosque pertinuerint adorandas, & sacro honore habendas esse: sic est definitum in Concilio Grangencan. & in septima Synodo Generali, a. 7. in Brachar. 3. can. 5. in Lateranens. c. 62. & praecipue in Trident. Sess. 25. c. 2. & multis exornat Valq. de Ador. lib. 3. disp. 3. Azor. 1. p. lib. 9. c. 8. quaest. 2. Suarez in 3. p. tit. 1. disp. 55. B. luum. lib. 1. de Sanctis, c. 1. Valent. 2. 2. disp. 6. quaest. 11. punct. 5. & 6. ibique filiola argumenta haereticorum dissolvunt. Quod si inquires; an vermes, in quas corpora Sanctorum convertuntur, adorandi sint sicut adorantur cineres. Dicendum est adpari non debere. Nam esto corpus Sancti tetigerint, & ob eam causam venerari possint; quia non vermes, sed Sancti in vermibus venerantur. At indecens videtur in his rebus putridis, & foetidis, & oblectis Sanctos venerari: quia indecens esse videtur eos in illis rebus apprehendere.

dere: videremur enim vermes non Sanctos venerari: Sic Suar. disp. 55. Sect. 1. ad finem. Sanch. Sum. lib. 2. c. 43. n. 2. Valquez 3. p. disp. 112. c. 8. n. 29. Bonac. disp. 3. de Adorat. q. 1. p. 4. in prime.

1 Adoratio autem, quæ supradictis reliquiis fit, est eadem quæ tribuitur personæ, cuius sunt reliquie. Quia non adorantur reliquie propter aliquam virtutem, & excellentiam, quam habent: sunt enim res inanimatæ; ac proinde ratione sui incapaces submissionis, & honoris, sicut & contumelias, & iniuriæ. Adorantur tamen propter rationem, quam habent ad personam, cuius sunt reliquie, ac proinde in ipsis, & per ipsas sicut in imagine persona adoratur, & colitur: sic optime expendit Valquez supra, & de adorat. lib. 3. disp. 4. c. 2. Ex quo infert Christi præputium, & sanguinem reditum in terris adoratione laetitia esse venerandum non quia actu verbo vntus sit, aliquamque in se diuinitatem, & virtutem habeat; sed quia Christi pars fuit, ad ipsumque refertur. Secundò, infert eadem adoratione laetitia adorandum esse sanguinem, qui ex aliqua imagine Christi fluxit, quia ipsum Christum representat. Idem credo esse dicendum, si miraculose sanguis appareat in Sanctissimo Eucharistie sacramento, semper enim cum Christo apprehenditur, & eadem adoratione, qua ille adorandus est. Azor. lib. 9. c. 6. 7. 3. Bonac. p. 2. fine.

3 Sed dubium est. Quæ conditiones requirantur, vt reliquias Sanctorum adorare possis. Aliquam enim conditionem requirit non est dubium, cum sæpe periculum ad sit deceptionis, venetandi inquam reliquias perdit hominis, ac si essent alicuius Sancti cum Deo in celo regnantis.

Dicendum ergo est, te certum debere esse moraliter reliquias, quas adoras veras esse, & non supposititias; quia sine hac morali, certitudine imprudenter cultum, & adorationem exhiberes, & te periculo errandi exponeres. Posita autem hac certitudine morali absolute, & sine vlla conditione adorare poteris. Sanchez lib. 2. c. 43. in fine. At quia dupliciter reliquie adorari possunt, vel publico cultu, vel priuato, diuersimodè pro vtroque cultu certus esse debes: si enim priuato cultu reliquias venereris, sufficit si tibi vir pius, & religiosus eas tradiderit; quia illius testimonium te reddit moraliter certum de veritate. Et idem est dicendum de qualibet alia coniectura probabili, qua prudenter iudicare possis ita esse. Sic Azor. 1. p. lib. 9. c. 8. quæst. 8. in fine. Sanchez c. 43. num. 13. Suarez disp. 55. sect. 2. Bonac. disp. 3. q. 1. p. 4. n. 5.

4 At si publico cultu eas venerari velis, debent esse prius à Pontifice, vel ab Episcopo iuxta Trident. sess. 25. c. 2. propositæ, & approbatæ. Quia illicitum est sine hac approbatione publicum cultum illis exhibere: sic Azor. Sanchez, Bonac. supra. Aduerto tamen Episcopum nullo modo posse reliquias Sancti nondum in Sanctorum numerum à Pontifice relati exponere populo adorandas, iuxta text. in c. 1. c. 2. de Reliq. & vener. Sanct. quia hæc expositio est cultus publicus ad honorandos Sanctos ab Ecclesia approbatos institutus. Nequit ergo alteri adaptari: sic ex sacra Congregatione decisum tradit Barbol. in remiss. Concil. dicto c. 2. sess. 25. Bonac. disp. 3. quæst. 1. p. 4. n. 5. Azor. quæst. 8. Suarez. iust. 2. Sanchez num. 10. c. 14. Neque in Concilio Trident. aliquid in hac parte, est immutatum, dum concedit Episcopus reliquias nouiter inventas approbare: quia id est, intelligendum de reliquiis Sancti ab Ecclesia approbati, vt bene expendit Sanch. Suar. & alij apud ipsos.

5 Si autem reliquie sint alicuius Sancti ab Ecclesia approbati, sineque nouiter inventæ, vt populo adorandæ proponantur: debent, vel à Pontifice pro illius Sancti reliquiis approbari, vel ab Episcopo seruata Trident. forma: quia vsque hæc approbatio accedat, Ecclesia certa non est Ecclesias esse veras reliquias.

6 Modum autem, quem Episcopus seruare debet in harum reliquiarum approbatione tradit Trident. sess. illa 25. c. 2. nempe vt consultat Theologos, aliòque viros pios, & illis consultis exequatur quæ veritati, & pietati consentanea iudicauerit. In quibus verbis satis iudicatur non esse obligatum Episcopum consilio Theologorum adherere, sed illis auditis poterit ipse quod iudicauerit conuenientius exequi: sic Bonac. disp. 3. quæst. 1. punct. 4. n. 6. Sanch. lib. 2. c. 43. n. 15. Quod si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit, ex tripandus, vel omnino aliqua de his rebus grauior quaestio incidat, Episcopus antequam controuersiam dirimat, Metropolitanis, & Comprovincialium Episcoporum in Concilio Provinciali sententiam expectet, ita tamen vt nihil in consulto Sanctissimo Romano Pontifice nouum, aut in Ecclesia hætenus inusitatum decernatur: sic Concilium. Ecce qua ratione in hoc speciali casu conciliarem sententiam expectare debet Episcopus, priusquam controuersiam definiat. Hæc autem sententia conciliaris à maiori parte Episcoporum in concilio existentium ferenda est, quia tunc, & non aliter dicitur ferri à concilio. Sic Sanch. c. 43. n. 16. & Bonac. p. 4. n. 6.

7 Hanc verò approbationem reliquiarum poterit Episcopus extra diocesim existens facere, & licentiam concedere, vt in sua diocesi collocentur venerandæ: quia hic actus iurisdictionis est voluntariæ, non extendit: non enim inter partes inuitas exercetur: & tradit Sanch. dicto c. 43. n. 14. Bonac. n. 6. Barbol. 3. p. alleg. 97. fine.

7 Approbati tamen reliquis vel à Pontifice, vel ab Episcopo loci, in quo fuerint inuentæ, si aliò transferantur, non indigent noua approbatione Episcopi illius loci ad quem transferuntur, quia hæc absolute sunt approbatæ, nec tunc nouiter inuentæ: & concilium de nouiter inuentis, & non approbatis, approbationem requirit. Debet tamen Episcopus, antequam illas publicè venerandas permittat proponi, examinare, an illæ reliquie sint, quæ Pontificis relatio, vel diocesani Episcopi iudicio fuerint approbatæ. Sic Bonac. supra & Sanch. n. 18.

8 Ex his constat solutio illius difficultatis. An liceat tibi adorare absolute corpus alicuius Sancti, quod multi affirmant alibi esse? Si enim à Pontifice, vel ab Episcopo fuerit approbatum ibi existere, poteris adorare; quia nullo morali periculo errandi te exponis, cum prudenter opereris, secus si nulla exiit approbatio: colligitur ex Sanch. c. 43. num. 18. & tradit Bonac. num. 7. Suarez. sect. 2. Neque obstat duplici in loco idem corpus venerari ex approbatione Pontificis, vel Episcopi: quia non requiritur in vtroque loco, idem corpus integrè requiescere, sed partem, quod sufficit, vt possit dici ibi corpus illius Sancti requiescere, vt bene notauit Azor. p. lib. 9. c. 8. q. 2. fine.

Huculoc dixi de conditionibus requisitis tum in priuata, tum in publica reliquiarum adoratione. Restat satisfaciende nonnullis difficultatibus circa eius vltim.

9 Prima difficultas est. An liceat cuiilibet secum portare reliquias sanctas? Respondet licitum esse, si piè, religiose, & decenter deferantur, quia hæc delatio cedit in Sanctorum cultum, & à viris piis, & religiosis fit, & nullibi inuenitur prohibitum. Nam text. qui allegatur ab Angelo contrarium, asserente verbo reliquie, num. 4. nihil probat: allegatur enim text. in c. corpora, de consecrat. disp. 1. Sed ibi solum prohibetur, ne corpora Sanctorum de loco vbi sepulta sunt, in alium transferantur sine Episcopi licentia. Item allegatur Concilium Bracharense, 3. c. 5. vbi reprehenduntur Episcopi, qui in processionebus Martyrum reliquias illorum collo supensas portabant: sed vt bene aduertunt Doctores statim referendi, non reprehendebantur ibi, quia illas reliquias gestarent, sed quia illas gestarent ob inanem gloriam, & vanam hominum ostentationem, quam intendebant, faciendo se ob eam causam in seculis super numeros Levitarum portari. Ergo cum nullo textu prohibetur hæc reliquiarum priuata delatio, affirmandum est licet, sic D. Thom. 2. quæst. 96. art. 4. ad 3. Nat. c. 11. num. 3. pluribus relatis Azor. p. lib. 9. c. 8. quæst. 6. Sanch. lib. 2. c. 40. n. 27. Suar. in 3. p. Tom. 1. disp. 55. in fine, & de relig. Tom. 1. lib. 2. de Superstit. c. 15. num. 16. Bonac. disp. 3. de Adorat. quæst. 1. p. 4. n. 7. Valquez de Adorat. lib. 3. disp. 3. c. 8. num. 15. c. 3. p. disp. 112. c. 8. num. 30. Valent. Tom. 3. disp. 6. quæst. 13. punct. 6. ad finem, & alij apud ipsos. Dixi si piè, religiose, & decenter deferat, quia id periculum probabile adfit, vt aliqua fecerit, & obsecrante polluantur, aut turpiter tacto violentur, illicitum erit: sic Azor. 1. p. lib. 9. c. 8. quæst. 12. in fine, c. 9. q. 5. in fine. Sed dubium est, An si gestans has reliquias peieris, fueris, forniceris, vel aliud peccatum committas, habeat tale peccatum specialem deformitatem necessariò in confessione manifestandam?

10 Affirmare videtur Philite. de offe. Sacerd. tom. 1. 2. p. lib. 3. c. 9. ad finem, in vers. quarto peccat. Quia negari non potest irreuerentiam fieri reliquis Sanctis, seu potius sanctis, quoniam sunt illæ reliquie, cum ad illarum conspectum deum offendant. Nihilominus probabilius censeo, non committi specialem grauitatem necessariò ferendam in confessione (excepto peccato, quo reliquias conculescas, vel male, & irreuerenter tractares) sic Azor. 1. p. lib. 9. c. 8. q. 6. Bonac. disp. 3. q. 1. punct. 4. num. 7. Sanch. lib. 2. c. 40. num. 18. Ratio est quia perituro, facturo, & fornicatione reliquie directe non offendantur, neque irreuerenter tractantur, dummodo in illarum contemptum peccata non fiant; sicut neque adorantur, nec coluntur, cum bona opera præstas. Est enim id nimis accidentarium, quare est aliqualem irreuerentiam committas, non peccas, & aliqualem cultum præstas, cum bene opereris, id non est confidendum.

Prima difficultas est, An liceat tibi Crucem variis reliquiis, quæ non sunt à Pontifice, aut ab Episcopo approbatæ ornatum in altari collocare, & populo adorandum proponere?

11 Negat Bonac. disp. 3. de Adorat. quæst. 1. p. 4. n. 6. Moneatur; quia non solum Crux, sed etiam reliquie videtur proponi adorandæ, periculumque est, vt populus non solum Crucem, sed reliquias ibi existentes adoret. Ceterum probabilius censeo id esse licitum. Tum quia sic vsus obtinuit. Tum quia receptum est ad ornatum Crucis illas reliquias collocari, vel ad priuatum illarum venerationem. Tum quia cum Crux in altari collocatur, non reliquie, sed Crux adoranda proponitur; quod verò vnus, vel alius reliquias per se adoret, id est per accidens, & ad priuatum cultum pertinet, non ad publicum: & ita tenet Sanch. lib. 2. c. 43. n. 17.

12 Tertia difficultas est. An si cum reliquiis approbatis miscantur alia non approbatæ, liceat tibi eas populo adorandas proponere? Ratio difficultatis est: quia si aquæ benedictæ miscetas non benedictam, & oleo consecrato miscetas non consecratum, totum remanet benedictum, & consecratum, e. quod in dubio, de consecrat. Ecclesiæ, & ibi gloss. Quia dignus tribuit ad se minus dignum, præcipue si consecratum, & benedictum

in maiori quantitate sit. Ad dicendum est; nequaquam liceret; quia solum in liquoribus propter intimitatem eorum mixtionem illa prerogativa conceditur, ut dixit Abbas, c. 1. de consecrat. Eccles. in fine, & ibi Antonin. num. 41. At in presenti hoc procedere non potest; quia reliquiae non possunt adorari, nisi vere fuerint alicuius Sancti, neque ius positum facere potest, ut quilibet reliquiae propter mixtionem cum reliquiis alicuius Sancti ad ipsum Sanctum pertineant. Ergo non potest facere, ut illae reliquiae, tanquam reliquiae Sancti adoretur, aliàs manifestum esset periculum errandi, & adorandi reliquias perditum hominis, cum in illo mixto tam reliquiae approbatae, quam non approbatae exstant: ita tenet Sanch. lib. 2. c. 43. num. 12. Bonacin. disp. 3. quest. 1. punct. 4. num. 5. Verum hoc non tollit, quominus adorare possis illas reliquias, qua parte verae sint; quia sub hac conditione omne periculum vitatur, Sanch. & Bonacin. supra. Aduerto tamen facta illa mixtionem debere omnes illas reliquias in loco decenti separari, ubique custodiri, quia hac ratione cauetur, tum periculo temerandi veras reliquias, tum periculo adorandi falsas: Sicuti cum dubium est, an sine aliqua reliquiae verae, non debent proponi adorandae, sed seruandae, & custodiendae in loco decenti; vel potius reuerenter conseruandae, & in piscinam mittendae: sic Sanch. num. 12. & 19. Suar. tom. 1. in 3. p. d. l. 55. sect. 2. vers. at verum.

13 Quarta difficultas, An sit peccatum Sanctas reliquias ex capsulis, vbi reconditae sunt, extrahere, ut populo ostendantur? Respondeo peccatum esse, & forte graue, si reliquiae antiquae sunt, quia ita prohibetur ab Innocent. I. l. in. c. cum ex eo de Reliq. & venerat. Sanctos. & redditur ibi ratio, ne populus adorationem detrahat, putans non esse reliquias illas Sancti, cum ita consumptae sint, sic Sanch. lib. 2. c. 43. num. 21. Verum si aliqua rationabilis, & grauis causa intercedat, & periculum destructionis vitetur, credo nullum esse peccatum. Quapropter dixit Azor. 1. p. lib. 9. c. 8. quest. 7. in fine. Reliquias in Ecclesia reconditas ad agros sine iusta causa exportandas non esse, tate insinuans, cum iusta causa adest, aptas posse.

14 Quinta difficultas, An ex vno loco ad alium liceat Sanctas reliquias transferre? Respondeo ex Concilio Moguntinensi l. 1. c. 1. & refertur, in c. corpora Sanctos, de consecrat. dist. 1. si sine perpetua sepultura tradita, non posse sine consilio principis, vel Episcopi diocesis, sanctaeque Synodi licentia. Excepe nisi necessitas urgeat belli, incendij, periculi rapinae, &c. tunc enim sufficit auctoritas praedictis prouinciae, vt ex l. 1. Cod. de Reliq. & iuribus funer. tradit Gloss. dist. c. corpora, verbo principis. Nominis principis intelligit Gloss. Pontificem, aliis placere intelligi Regem, vel Imperatorem; si parous sit illatum Ecclesiam, vbi corpora requiescunt: eaque de causa consilium principis exposulauit Concilium, licentiam tamen Episcopi, vel Synodi requisit. Quod si reliquiae non sint perpetuae sepulturae traditae, sed solum alicubi deponitae, potuerunt abique alicuius auctoritate ex vno loco in alium transferri, vt deccantibus, & honorificentibus existant: sic cum Gloss. dicto c. corpora, Hugo, Turrecrem. Antonin. Syluest. Angelo, Tabien. & aliis docet Sanchez, lib. 2. c. 43. num. 25. Ad id non videtur improbabile, quod tradit Azor, 1. p. lib. 9. c. 8. quest. 9. Supradictum textum locum habere in eo tantum, qui furtim reliquias effert, & alio deportat, non autem in eo, qui facultate, siue auctoritate, vel consensu eius Ecclesiastici praefecti, cui reliquiarum locus facer vna cum ipsis reliquiis commissus est, id facit.

15 Sexta difficultas, An licitum sit laicis, vel saltem Clericis in minoribus ordinibus constitutis sacra reliquias tangere, vel gestare? Rationem difficultatis constituit D. Greg. lib. 3. epist. 30. ad Constantium Augustum scribens: vbi inquit, in Romanis, vel totius Occidentis partibus omnino intolerabile esse, atque sacrilegium, si Sanctorum corpora tangere quisque fortasse voluerit. Caeterum dicendum est nullam esse culpam, si pie, & religiosè laicus reliquias, quas apud se habet, tangat, quia nullo iure id inuenitur prohiberi. Neque obstat dictum Gregor. quia loquebatur pro illo tempore, in quo non permittitur etiam Sacerdotibus sacras reliquias de loco, vbi reconditae erant, extrahere, amouere, vel gestare. Atiam vsus obicitur, vt ex vno loco in alium transferantur, gestentur, & extrahantur, ac proinde non erit intolerabile, & sacrilegium, si potius erit pium eas religiosè, & deuote tangere, & in capsulis honorifice includere, & sic inclusas gestare. Sanch. lib. 2. c. 43. num. 26. Azor. 1. p. lib. 9. c. 9. quest. 5. Maior difficultas est. An licitum sit laicis reliquias Sanctorum in processionibus gestare? videtur enim id esse illicitum: quia in c. non licet, cl. 1. 3. dist. dicitur, non licet cuiuslibet ex lectoribus sacra altaris vasa portare, nec alius, nisi iis, qui ab Episcopo subdiaconi fuerint ordinati. vbi Gloss. verbo portare, inquit in processionibus, & vasa sacra esse, in qua continentur reliquiae, consentit Palud. Antonin. Syluest. Tabien. relati à Sanchez lib. 2. c. 43. num. 26. At placet mihi cum eodem Sanch. nullam esse culpam, si reuerenter huiusmodi sacra vasa reliquias continentia laici portent; quia nulli inuenitur prohibitum, & consuetudine id lex receptum est. Neque obstat text. in c. non licet: quia non de vasis continendis reliquiis, vt placet glossae, sed de Calice,

& patena loquitur: haec enim sunt propria vasa altaris; quia in ipsis sacrificium Deo offertur, vt sentit idem Sanch. supra, cum Turrecrem. in dicto c. non licet, num. unico & Grassis, 2. p. decif. lib. 2. c. 14. num. 8.

16 Septima difficultas, licitissime sit vsus accendendi cereos ad Sanctorum sepulchra, imagines, & reliquias? Respondeo licitum, & sanctissimum esse: tum quia ab initio Ecclesiae, sic esse receptum constat ex August. lib. 8. de Cinit. c. vlt. & in lib. 6. confess. c. 2. Gregor. lib. 3. dialog. c. 24. Hieronym. in epist. ad Riparium & aliis Patribus; tum quia ob honestos, & religiosos fines haec lumina accenduntur, nempe ad significandum lumen fidei; quo Sancti decesserunt, & lumen gloriae, quo perfruuntur, & in signum laetitiae, quam ex eorum gloria accipimus, & vt illos hoc cultu moueamus, vt diuino lumine nos perfundant. Quod si aliquis obicit Concilium Elibertinum, can. 34. prohibens cereos per diem in caemeterio incendi; quia Sanctorum spiritus inquietandi non sunt, & Hieronym. testantem contra Vigilantium idololatriam esse ceteros in tumulis Sanctorum accendere, optimè respondet Azor. 1. p. lib. 9. c. 8. quest. 3. dicens Concilium, & Hieronym. prohibere cereos accendere ex gentilitia superstitione, qua iudicabatur defunctorum corpora in tenebris recondita sentire, & lumine indigere; ipsosque illustrari. Non enim inquit Concilium. Sanctorum spiritus hac gentilitia superstitione inquietandi non sunt, neq; homines in teris degentes hoc ritu supersticioso perturbandi. Secus verò est, si ritu pio, & religioso cerei incenduntur.

17 Octaua difficultas. An dari, vel recipi possit pecunia ob reliquias habendas, vel videndas? Et quidem si dares, vel reciperes pecuniam ob habendas, vel videndas reliquias, clarum est, te simoniam committere, quia rem spirituales pretio aestimas. At si non pro ipsis reliquiis, sed vt impediatur irreuerentiam, quae ipsis fieri potest, si apud infideles, vel barbaros existant, pretium tribuas, nullum committis peccatum, sed potius religionem foues, sic Sanchez num. 22. cum Philiarco de officio Sacerdot. Tom. 1. p. 2. lib. 3. c. 9. ad finem. Vgolin. de simonia tab. 1. c. 3. n. 5. Et idem est, si nolenti tibi reliquias ostendere, pecuniam dones, vt eius animum infectas abique vilo pacto, & seclato scandalo: quia tunc pecunia non est pretium, siquidem ex illa non intendis recipientem obligari.

18 Sed quid si nullo pacto inito exponeres Sanctas reliquias videndas, & tangendas, vt hac occasione elemosynae accrederent? Plures Doctores censent, si ex praecipua intentione quaestus id facias, te mortaliter peccare: sic Nauarr. c. 17. num. 169. vers. 62. Atmill. verbo reliquia, num. 1. & Tabien. ibi: Philiar. dicto c. 9. ad finem. Azor. lib. 9. c. 8. quest. 7. Grassis 2. p. decif. lib. 2. c. 14. num. 17. Mouentur ex c. final. de Reliq. & venerat. Sanctos. vbi mandatur, ne reliquiae exponantur venales, clarius Trident. sess. 25. c. 2. vbi dicit in reliquiarum veneratione omnis turpis quaestus eliminetur. Ergo prohibet huiusmodi quaestum tanquam turpem. Caeterum probabilius existimo grauem culpam in tali ostensione non committi; sic docet optimè Sanchez lib. 2. decal. c. 43. num. 22. Ratio est; quia ostensione reliquiarum solum intendis excitare videntes ad elemosynas largiores concedendas, non tamen illos ad eas obligare. Ergo reliquias non venaliter ostendis; quia ad venalem ostensionem intercedere debebat mutua ostentio, & videntium obligatio. At in supradictis textibus solum venalis quaestus prohibetur. Ergo illa ostensio, quae venalis non est, non est prohibita. Dices in Trident. non solum venalem quaestum, sed quemlibet turpem prohiberi. At velle ostensione reliquiarum largiores elemosynas recipere, est turpis quaestus. Ergo hic prohibetur. Respondeo in te non esse turpem quaestum, cum nulla largienti elemosynam obligatio imponatur, sed fieri turpem ex intentione. Concilium autem prohibet quaestum in se turpem, qualis erat venalis, non illum, qui solum ex antecedenti, & extrinsecè sit turpis. Quod inde constat: quia Concilium non intendit nouam prohibitionem inducere, sed antiquam renouare. Inquit enim: omnis turpis quaestus eliminetur, id est omnis, qui in se turpis sit, & prohibitus eliminetur. Antiquitus autem solum venalis quaestus prohibitus erat ex dicto c. fin. Ergo à Trident. hic est solum prohibitus. Adde solum esse prohibendum turpem quaestum, qui grauitur turpis sit, at acquirere elemosynas gratis oblatas media reliquiarum ostensione non est quaestus turpis, saltem grauitur. Quia non videtur grauitur offendi religio, ex eo quod ostensione reliquiarum temporale lucrum consequi intendas. Sat est, si leniter offendatur imò si talis temporalis acquisitio non esset per ostensionem reliquiarum principaliter inuenta, se secundario, nulla ibi adesset turpido.

19 Nona difficultas est, an committat furtum sacrilegium, qui reliquias alterius inuito possessore furatur? Ratio difficultatis esse potest; quia non sunt pretio aestimabiles. Caeterum dicendum est committi furtum, & sacrilegium; quia furari rem sacram contra Domini voluntatem, quae tantae aestimationis est, vt nullo pretio adequari possit, non minuit furtum, sed auget: sic Syluest. verbo reliquia, quest. 2. Philiarcho de offic. Sacerdot. tit. 1. 2. part. lib. 3. cap. 9. ad finem Sanch. alios referens, lib. 2. cap. 43. num. 23. Azor. 1. p. lib. 9. cap. 8. quest. 9. Bonacin. disp. 3. quest.

quæst. 1. p. 4. num. 8. Gravitus enim huius furti non est desumenda ex quantitate reliquiarum, sed ex qualitate: Contingit enim minimam quantitatem magni apud Dominum æstimari: tum propter Sancti dignitatem, tum propter raritatem: sic Sanchez, Bonacina, *suprà*.

20. Limitat primò, Sanch. Philarch. & Bonacina, nisi furetur ab infidelibus, quia ij videntur iniuste eas possidere, vixite qui non præbent illis sacrum honorem, sed ad summum politicum. Item apud illos semper adest periculum irreverentiæ: Secundò, limitat Azor *dist. cap. 8. quæst. 9.* nisi accipiantur auctoritate eius præfati Ecclesiastici, cui locus sacer, & reliquiarum custodia commissæ est; tum quia in *cap. corpora. de consecrat. dist. 1.* consilium principis sufficit ad hanc delationem honestandam; Nominè autem principis videtur intelligi posse Ecclesiæ præfectum, & gubernatorem. Tum quia in *cap. quisquis inuentus. §. si quis domum 17. quæst. 4.* communione priuatur, qui domum Dei violauerit, & aliqua sine licentia illius, cui commissæ esse dignoscitur, inde abstulerit. Ergo à contrario sensu, qui ex licentia illius reliquias abstulerit, nullam pœnam incurrit. Hæc limitatio verum habet, si ipsi præfecto non solum reliquiarum custodia, sed illarum dispositio commissæ sit, vt clariùs dixit Azor *quæst. 10. sequenti.* At si solum reliquiarum custodia committatur (vt regulariter tantum committitur) excusare eius licentia à furto non potest, quia nulla est talis licentia, imò ratione custodiæ, si furtum non impedit, de furto tenetur Sanch. *dist. cap. 43. num. 23.*

21. Sed inquires an aliqua pœna sit in iure constituta ipso facto aduersus reliquiarum fures? Respondeo iure communi nullam esse. Sic Sanch. *lib. 2. cap. 43. num. 23.* Bonacina *disputat. 3. quæst. 1. punct. 4. num. 9.* Neque obstat *vers. in cap. quisquis inuentus 17. quæst. 4.* quo mouetur Azor *lib. 9. cap. 8. quæst. 10.* ad affirmandum impositam esse his futibus maiorem excommunicationem. Nam vt rectè expendit Suarez *disput. 22. sect. 2. num. 9.* & Sanch. *suprà. cum glossa, in supradictò text.* Sola priuatio communionis ibi habetur, quæ tamen priuatio sententiam declarationis criminis requirit. Item hæc priuatio non ob quodlibet furtum incurritur, sed ob furtum cum violentia Ecclesiæ, inquit enim *text.* Si quis domum Dei violauerit (hoc est iuxta subiectam materiam fores eius, & muros perfingerit) & aliqua sine illius licentia, cui commissæ esse dignoscitur, abstulerit, sciat se communionem priuaturus. Ecce quomodo ad communionis priuationem incurrendum furtum violentum acquiritur. Dixi iure communi. Nam ex *Constitutione Gregor. XIII. incipiente Pontificia sollicitudinis:* excommunicatione reseruata afficiuntur, qui sine concessione Summi Pontificis in provinciam Mediolanensem factas reliquias asportauerint, qui item ab vna Ecclesia ad aliam transfulerint, qui aliquam earum particulam concesserint, donauerint, qui item acceperint. Barbosa *3. p. allegat. 50. num. 158.* Bonacina *disputat. 3. de adorat. quæst. 1. p. 4. num. 9.* sentit esse Pontificiam excommunicationem contra eos, qui sine licentia Summi Pontificis extrahunt reliquias ex Romanis cæmeteriis, aliisque sacris locis, vt aliò transferant, non tamen adducit textum, vbi hæc excommunicatio lata fit. Vnum tamen credo certum, semel concessa alicui facultate extrahendi aliquas reliquias ex Romanis cæmeteriis, posse hunc alius donare, eaque sic donatas, quò placuerit transferre Azor *1. p. lib. 9. cap. 8. quæst. 10.*

22. Decima difficultas, qui cultus debeat reliquiis, seu ceteris formis, quas Agnos Dei appellamus à figura Agni ipsis impressa; Nulli Catholicorum est dubium deberi cultum, & honorem, sicuti debetur aliis rebus sacris Deum representantibus. Tum quia sunt Dei imagines, tum quia ad cultum, & venerationem Dei sunt à Pontifice destinati solemnissimo precationum ritu, mitisque ceremoniis pietatem redolentibus; tum quia propter orationes, & precationes Ecclesiæ in eorum efformatione factas multa, & laeta beneficia conceduntur eos habentibus, præcipuè tempestates sedantur, mitigantur incendia, fulgura, & flumina pelluntur, & à tentationibus, & suggestionibus demonis defenduntur.

23. Propter hanc causam, & in horum agnorum cultum, Gregor. XIII. in sua constitutione, quæ incipit, *omni certè studio, edita 8. Kalend. Iulij. 1572.* quæque habetur in Bullario tom. 2. pag. 663. & referuntur ab Azor. *1. p. lib. 9. cap. 9. quæst. 2.* fertur excommunicatio ipso facto aduersus eum qui Agnos Dei à Pontifice consecratos depinxerit, infecerit, minto notauerit, vel aurum, aut colorem aliquem illis imposuerit, aut quidquam aliud superinduxerit, vel depingit, aut iniuriæ fecerit, aut illos venales proposuerit, vel tenuerit quouis prætextu, qualibet de causa. Incedit enim Summus Pontifex ob eorum reuerentiam, & decentiam, vt sic mundi, & alibi, qualiter à Pontifice consecrati fuerint, habeantur. Circa quam excommunicationem aduerto primè agnos iam depictos, & illuminatos licet te retinere posse; quia solum actio pingendi prohibetur, non illorum retentio; sic Sanch. *lib. 2. de decal. cap. 43. num. 28.* Bonacina *disputat. 3. de primo decalogi præcepto. quæst. 1. punct. 4. num. 12.* Secundò, aduerto te non posse absque graui peccato simoniæ, & sub pœna excommunicationis supradictos agnos vendere, aut ad vendendum retinere; plurius quàm præcisè consecratione valæ eorum

materia, & expensæ factæ in illis efformandis, & asportandis, quia venderes consecrationem; neque thecam, & reliquarium in quo sint inclusi potes plurius vendere, quàm venderes, si Agnos consecratos non haberet ob eandem rationem. Vendere item illos, quanti eorum, materia, & expensæ in illis efformandis, & asportandis æstimari, nulla est simonia; sicut nec venditio Calicis, aut patenæ, neque hanc venditionem Pontifex in supradicta constitutione prohibuit, sed solum simoniacam venditionem; Azor, Sanch. & Bonacina, *suprà*. Tertiò, aduerto excommunicationem in eam ob picturam agnorum, & illorum simoniacam venditionem, vel ad illos vendendos retentionem non esse Pontifici reseruatum, vt constat ex verbis supradictæ constitutionis, & tradit Barbosa *3. p. de potest. Epi. cap. Alleg. 50. num. 150.* cum Sayro, *lib. 3. cap. 35. n. 23.*

24. Sed inquires, an laicis, vel sanctis Clericis in minoribus ordinibus constitutis liceat hos sacros Agnos tangere? Respondeo clericis in minoribus ordinibus constitutis, imò prima tonsura initiatis licitum esse; tum quia illis licet sacra vasa, purificatorium, corporalia, & alia, quæ sunt consecrata tangere, Ergo & agnos. Tum quia ab hoc contractu excluduntur profani, & admittuntur facti, *cap. in sancta Apostolica de consecrat. dist. 1.* Sed initia prima tonsura facti sunt, ex *cap. non oportet 28. dist. 1.* & tradit Suarez, *1. tom. in 3. p. de Euchar. disputat. 81. sect. 9. §. tertio argo.* Laicis verò non licet hos agnos, sicut nec corporalia, & alia vasa consecrata, & à fortiori sanctum Chalice tangere, & contricere: quia ita videtur prohiberi, in *cap. fuerat 23. dist. 1.* & tradunt Doctores statim referendi; at de facto tangant debito tamen honore, & reuerentia, culpam grauem non committunt: quia non videtur hæc gratis materia, sed leuis: sic Azor, *1. p. lib. 5. cap. 9. quæst. 3.* Bonacina *disputat. 3. circa primum decalogi præceptum, quæst. 1. punct. 4. circa finem.* Sanch. *lib. 2. de decal. cap. 43. num. 27.* vbi addit se credere nullam culpam etiam leuem committi, tamen à laicis formis hiis qui reuerenter tangunt, quia iam sic vltus obtinuit, vnde quæ dicimus tit. de Sacrificio Missæ.

25. Vltima difficultas est, an liceat vasa, vestes, ligna, aliæque cultui diuino dicata in profanos vsus convertere? Certum est, id fieri non posse manente eadem forma: esset enim grauissimum peccatum res cultui diuino dicatas profanis vsibus deferuire: ob hanc enim causam Rex Balthasar fuit grauitè punitus, quia vasa sacra in profanos vsus conuertit.

Verum si benedictio, vel consecratio deperdat, alicui videri potest licitum esse, rem, quæ benedicta, & consecrata fuit, profanis vsibus deferuire posse. Quis enim negabit ex Calice contracto vsus aliquo profanum essingi posse, & ex veste aliqua Sacerdotali iam iuxta aliquam profanam componi posse? alius esset obligatio hæc omnia perdendi: nam cum cultui diuino iam deferuire non possint, & profano non possint adaptari, restat vt omnino consumantur. Quod videtur durum. Præterea nulla videtur rebus factis irreuerentia fieri, ex eo quòd earum materia profanis vsibus aptetur: siquidem nunquam est verum dicere res sacras profanis vsibus aptari. Item destructa, verbi gratia, forma Calicis, iam Calix ille amittit consecrationem, & consequenter iam non est sacer, ergo est profanus. Ergo potest vsibus profanis deferuire. Quid, enim ex præterita consecratione in illa materia remanet; ob quod prohiberis vsui communi materiam illam aptare; siquidem iam communis est; Propter hæc censeo probabile secluso scandalo nullum, vel leuissimum peccatum in hac applicatione interuenire. Nam reus prohibentes hanc applicationem loquuntur de rebus in eadem forma manentibus, ac fuerunt applicatæ: de illis enim est verum dicere. Quæ semel consecrata sunt non debent ad laicorum vsus reuerti, *cap. quæ semel 19. q. 3. c. cap. quæst. sunt. 17. q. 11.* & licet in *cap. ligna. cap. altaria de consecrat. dist. 1.* contrarium infinnetur: ob necessitatem excusari potest irreuerentia, quæ ibi potest præsumi.

At secundum decentiam maximè conuenit, vt ea, quæ vsibus sacris dicata sunt, etiam si vsui sacro reddita sint inutilia, ad profanos vsus non redeant, sed vel comburantur, vel alio modo decenti consumantur, constat ex *cap. ligna. de consecrat. dist. 1.* vbi ligna Ecclesiæ diruta non debent ad alios vsus destinari, nisi ad aliam Ecclesiam, vel ad profectum monasterij, quem profectum explicat glossa ibi, & Azor statim referendus, vt deseruiant in capitulo, dormitorio, vel aliis locis religiosis, non in rebus, quæ laicis, & religiosis communes sunt, vt rebus culinae parandis, agrisque effodiendis. Item in *cap. altaris, de consecrat. dist. 1.* inquit Clemens Pontifex. Altaris palla, cathedra, candelabrum, & velum si fuerint vetustate consumpta, incendio dentur, quia non licet ea, quæ in sacratio fuerunt male tractare, sed incendio vniuersa tradantur, cineres quoque eorum in baptisterium inferantur, quia nullus transitum habeat, aut in pariete, aut pavimento sub tecto, aut in fossis, vel solo pavimento pedibus inquinantur, ne introeant, aut transeuntium pedibus inquinantur. Hæc Clemens: ex quibus verbis bene inferuntur Azor. *1. p. lib. 9. cap. 9. quæst. 7.* in fine. etiam imagines sacras diuinitate consumptas sub cæmeterij solo recondendas, vel in alio loco religioso includendas. Tabulas item imaginibus expressas igni comburendas, & cineres in baptisterium mittendos: adducit

que exemplum antiquæ legis, in qua capilli Nazæorum finito consecrationis tempore in ignem coniciebantur, & similiter ossa, ac cætera, quæ ex Agno Paschali supererant. Ne inquam, hæc pedibus transcutuntur conculcarentur, nève ab immundis animantibus comederentur.

26 Quod si roges, an è contra liceat vala, vestes, & alia huiusmodi profanis vltibus dicata applicare ad sacros vsus? Breuiter respondeo licere, si ab Episcopo, vel habente ad id auctoritatem benedicantur prius, vel consecrentur: hac enim benedictione profanum pellitur, & sacrum fit: sic enim templa idolorum in auias Dei, & Sanctorum Balthæas conuertuntur Syluest. verbo corporalia. quest. 3. Azor. 1. p. lib. 9. cap. 9. quest. 8 Bonac. disp. 3. de adorat. quest. 1. punct. 4. in fin. Suar. tom. 3. de Euchar. disp. 8. 1. sect. 8. vers. Sed quæres.

DISPUTATIO II.

De Sacrificio.

RECIPIVVS actus externus religionis est sacrificium; quia eo præcipue diuinam excellentiam honoramus. Breuiter ergo explicanda est eius essentia.

PUNCTVM I.

Quid sit sacrificium, quotuplex, & an sit in præcepto?

- 1 Expenditur definitio sacrificij.
- 2 Iure naturali sacrificium Deo debetur.
- 3 In lege natura, & veteri multiplex erat sacrificium, in lege noua vnicum tantum.
- 4 Aliqui affirmant ethnicum ignorantem legem gratiæ, & offerentem vitulum in recognitionem supremi domini verum sacrificium offerre.
- 5 Dicendum est non esse verum sacrificium.

1. Sacrificium proprie est actio, qua res aliqua sensibilis per sui mutationem à legitimo ministro offertur Deo in recognitionem eius supremi domini, & nostræ subiectionis: ita D. Thom. 2. 2. quest. 85. art. 2. Valent. disp. 6. quest. 4. punct. 1. & segg. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 17. quest. 2. Lessius lib. 2. de instr. cap. 38. dub. 2. num. 19. & alij. Primo dicitur actio: quia omne sacrificium est oblatio, qua supremum dominium, & nostram subiectionem testatur, sed non qualibet oblatio est sacrificium, sed illa, quæ in re oblata sensibilis mutationem patitur. Tum quia sacrificium est verbum Græcum idem significans, quod mactare, & perimere. Tum quia hac ratione perfectius suprema potestas significatur, & exactius testatur Deum esse Dominum vitæ, & mortis. Tum quia apud ethnicos omnia sacrificia aliquam recipiebant mutationem. Tum & præcipue, quia in lege naturæ, & scripturæ nulla absque mutatione erant sacrificia. Nam si viuientia sacrificabantur, vt animalia, id fiebat per occisionem, in animantia, vt carnes occisorum, thus, sal, & farina munda per combustionem, aliæ vt sanguis, vinum per effusionem. Secundo, debet esse oblatio à legitimo ministro facta, id est, à Sacerdote: non enim quilibet vsurpare potest dignitatem Sacerdotalem: quia non est cuiuslibet commissa potestas sacrificandi. Nam cum sacrificium sit cultus externus, & publicus, quo præcipue Deus colitur, & honoratur, debet à ministro publico fieri, aliàs rationem sacrificij non habebit. Tempore legis naturæ ministri publici, & Sacerdotes erant omnes primogeniti, vt multis probat Petrius rom. 2. in Genes cap. ult. Glossa, & Lypomannus. Gen. 25. Vende mihi primogenita tua. Item quilibet patrifamilias sicut auctoritatem quasi regiam habebat, habebat & Sacerdotalem: sic Lessius lib. 2. c. 28. dub. 2. num. 12. Tandem speciali instituto Dei plures compulsi sunt ad sacrificandum, & consequenter Sacerdotes fuerunt constituti, vt Abel, Noë, Abraham, Iob, Melchisedech, Isaac, Iacob, & alij. Tertio, debet fieri Deo talis oblatio: quia soli vero Deo hic cultus debetur; testatur inquam, illo Deum esse omnium dominum, à quo omnia producantur, pendunt, & conseruantur, quod alteri quam Deo conuenire non potest, vt bene probat ex August. lib. 8. de ciuit. Dei, cap. 27. & lib. 10. c. 14. & 19. & lib. 10. contra Faustum, cap. 21. & D. Thom. 2. 2. q. 93. art. 2. Azor. 1. p. lib. 9. c. 10. quest. 15. & lib. 10. c. 17. q. 8. Valent. disp. 6. quest. 4. punct. 2. Quarto, debet fieri in recognitionem supremi domini, & nostræ ad ipsum subiectionis; quia hic est præcipuus finis, ob quem sacrificia

fiant, & quia sacrificium, quod vocabatur holocaustum, in quo res oblata igne consumebatur, huic finem specialiter testabatur, idco holocaustum in lege veteri erat præcipuum sacrificium. Alia item sacrificia erant instituta pro expiatione peccatorum, pro gratis agendis beneficij accepti, pro aliis de nouo impetrandis, quibus sacrificantes implicite saltem testabantur supremum dominium, siquidem eo ipso indicabant solum Deum remittere peccata posse, & beneficia conferre.

2 Ex his inferitur sacrificium iure naturæ debitum esse Deo sic D. Thom. communiter receptus. 2. 2. q. 85. art. 4. Quia debitum est Deo, vt creatura rationalis, corporalis, visibilis, testetur dependentiam, quam à suo creatore habet, & consequenter eius supremam maiestatem, & dominium. Quo autem sacrificio hoc fieri debeat non est à natura inditum, sed Deus suo speciali instinctu, vel mandato designat. In lege naturæ sacrificia instituit specialis impulsu, & instinctu, in lege veteri, & noua, peculiari mandato.

3 Sacrificium tam in lege naturæ, quam veteri multiplex erat, vt constat Genes. 4. 14. Leuit. 1. & segg. & aliis plurimis in Leuit. At adueniente lege gratiæ, & instituto diuinitus Eucharistiæ sacrificio, omnia illa antiqua cessarunt; quia illius vmbra erant, & figura, vt satis colligitur ex Paulo ad Hebr. 7. & ex Trident. sess. 22. cap. 2. & docent omnes Catholici. Præter hoc diuinum Eucharistiæ sacrificium nullum aliud in lege noua inuenitur, vt satis in supradictis locis expressum est, & passim docent Partes. Continet enim hoc sacrificium virtutem infinitam, tum ad placandum Deum pro propriis peccatis, tum ad impetrandum ab eo beneficia, tum ad gratias referendas pro beneficiis acceptis, tum ad illum summè laudandum: superuacaneum ergo erat alia sacrificia instituire. Neque obstat thus offerri, & adoleri in altari in significationem supremi domini, & excellentiæ, & nostræ ad Deum seruitutis vt affirmemus habere veram rationem sacrificij. Non enim illam habere potest, dum à Deo pro re sacrificanda non instituitur, & à Sacerdote electo, & de signato ad illud munus non offertur. At oblatio thuris in altari non pro sacrificio, sed pro sacrificij ornatu, & ad excitandam fidelium deuotionem est ab Ecclesia instituta, neque Sacerdotes Euangelici sunt constituti Sacerdotes per ordinem ad thuris oblationem, sed solum per respectum ad Missæ sacrificium. Ergo sola oblatio Missæ est sacrificium, non alia.

4 Hinc inferitur decisio illius quæstionis, an offerentes vero Deo vitulum, agnum, fruges terræ, &c. ex intentione Deo sacrificandi, opus bonum præstent, veraque Deo sacrificia offerant: Clarum est Christiano illicitum esse, quia sic offerens ea, testatur alia esse sacrificia præter Missæ sacrificium, & supradicto Missæ sacrificio omnia sacrificia non esse abolita. Item à fortiori constat de Iudæo; quia hoc sacrificio testaretur se adhuc credere veterem legem habere vigorem, sic aliis relatis probat Lessius statim referendus, Quare solum est dubium de ethnico inuincibiliter ignorante legem gratiæ. An inquam hic peccet, verumque sacrificium offerat: Probabile credit Lessius lib. 2. cap. 38. dub. 3. num. 28. non peccate, verumque sacrificium offerre. Mouetur primò auctoritate D. August. epist. 49. quest. 3. vbi ait, qui Christianas literas veriusque testamenti sciunt, non hoc culpant in sacrilegis ritibus paganorum, quod construant templa, & instituant sacerdotia, & faciant sacrificia, sed quod hæc demoniis, & idolis exhibeant. Ergo dum illa exhibent vero Deo, non sunt culpandi. Secundo, quælibet res publica iure naturæ debet sacrificio Deum colere, & honorare, sed postea ignorantia veri sacrificij Eucharistiæ, nullum aliud sacrificium excogitari aptius posset, quam animalium occisio, & frugum terræ peremptio. Ergo res publica poterat iure naturæ ducta hæc sacrificia Deo offerre, & ad illa offerenda Sacerdotes destinare. Ergo cum in aliqua republica hoc factum est, nullum à sacrificantibus committitur peccatum, sed potius opus laudabile fit, & verum sacrificium.

5 Nihilominus dicendum est, tales oblationes, etsi sacrificia nuncupentur, vera sacrificia non esse. Quia omnia sacrificia extinda sunt institutione Eucharistiæ sacrificij. Neque Christus Dominus reliquit potestatem hominibus alia sacrificia instituendi, sicut neque constituendi alios Sacerdotes præter ab ipso institutos. Ergo oblatio ex illis animalibus, & frugibus terræ facta à Sacerdote ethnico veram non habet rationem sacrificij. Tum quia non est de materia legitima. Tum quia non est à legitimo ministro. Verum etsi hoc ita sit, sententia August. verissima est, scilicet illos ethnicos in talibus sacrificiis culpam non committere formalem inquam; quia illos ignorantia vere legis, verique, & vnicui sacrificij excusat. In re tamen culpa est, & grauissima; quia testatur hoc tempore posse Deum pluribus sacrificiis honorari, & sanctissimum Eucharistiæ sacrificium non esse sufficiens.